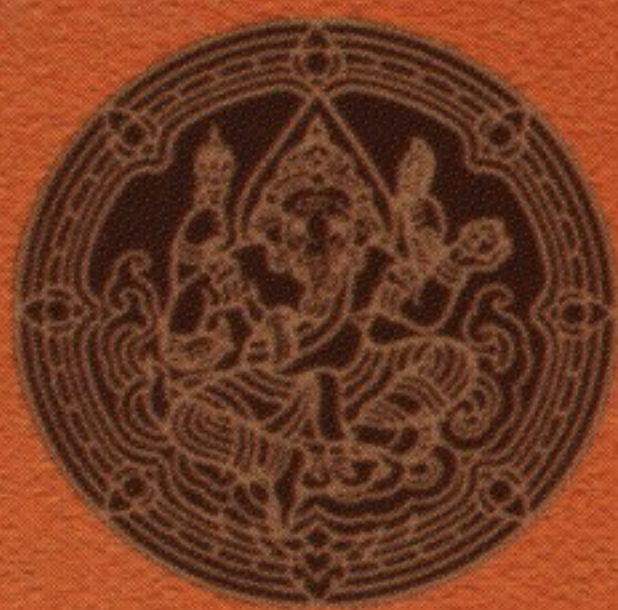

๗

ศิลปากร

ISSN 0125 - 0531 ปีที่ ๔๓ ฉบับที่ ๕ กันยายน - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓

THE SILPAKORN JOURNAL VOL. 43 NO. 5 SEPTEMBER - OCTOBER 2000

๔ ลักษณะของกำลังพล ที่ปรากฏในตำราพิชัยสงคราม

พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

Tamra Phichai Songkhram

Pimpan Paibulwangcharoen

๒๘ การบูรณะปราสาทพนมวัน

พงศ์ธันว์ บรรทม

The Restoration of Prasat Phanomwan

Pongtan Buntom

๕๒ กำแพงเมืองนครราชสีมา

สมเดช ลีลามโนธรรม

The Town Wall of Nakhon Ratchasima

Somdaj Lelamanotam

๘๔ งานฉลอง ๕๐ ปี การสถาปนาหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

สุรีย์รัตน์ วงศ์เสงี่ยม

The 50th Anniversary of the National Archives

Sureerat Wongsangiem

๙๓ โน้ตเพลงไทย

อุดมศักดิ์ มณีवास

Thai Musical Score

Udomsak Maneevad

๙๖ ธรรมสุภาสิต : วรรณกรรมสอนธรรมะ

พิสิทธิ์ กอบบุญ

Thamma Suphasit : Moral Literature

Pisit Kobbun

๑๐๒ หนังสือหอหลวง

ศิรินันท์ บุญศิริ

Manuscripts in the Royal Library

Sirinan Bunsiri

๑๐๕ ศิลปิน...ศิลปิน : ครุฑนาค ทรรทรานนท์

พัฒน์ พร้อมสมบัติ

๑๑๓ ถามมา-ตอบไป

ก่องแก้ว วีระประจักษ์

๑๑๕ พระปฐมเจดีย์จำลอง

พิเศษ เจียจันทร์พงษ์

ถามมา-ตอบไป

ก่องแก้ว วีระประจักษ์
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภาษาโบราณ

ในคราวนี้มีคำถามมาจากท่านผู้ใหญ่ซึ่งเป็นสมาชิกสำคัญถามมาว่า **มิดหมอ** มีรูปทรงอย่างไร คำถามนี้น่าสนใจมากและจะขอตอบโดยสรุปดังนี้

มิดหมอ หรือ **มิดอาคม** คือมิดที่ลงอักขระเลขยันต์ประกอบคาถาอาคม และปลุกเสกโดยเกจิอาจารย์ให้เป็นมิดที่มีความขลังศักดิ์สิทธิ์ตามพิธีทางไสยศาสตร์ ใช้ในการไล่ผีล้างอาถรรพณ์คุณไสยต่างๆ

ลักษณะมิดมีขนาดและรูปทรงหลายอย่าง ส่วนมากใช้เป็นมิดเหน็บ ปลายแหลมยาวพร้อมด้ามประมาณ ๔๐-๕๐ เซนติเมตร ตัวอย่างที่เคยพบมีทั้งรูปทรงแบบพระขรรค์คือมี ๒ คม และแบบมิดหัวตัด ใบมีดลงอักขระเลขยันต์ทั้ง ๒ ด้าน ส่วนด้ามมิดมีทั้งชนิดที่ทำด้วยไม้และงา โดยมากจะฝังตะกรุด ลงอักขระเลขยันต์ และใช้โลหะรัดด้ามเป็น ๓ ปล้อง

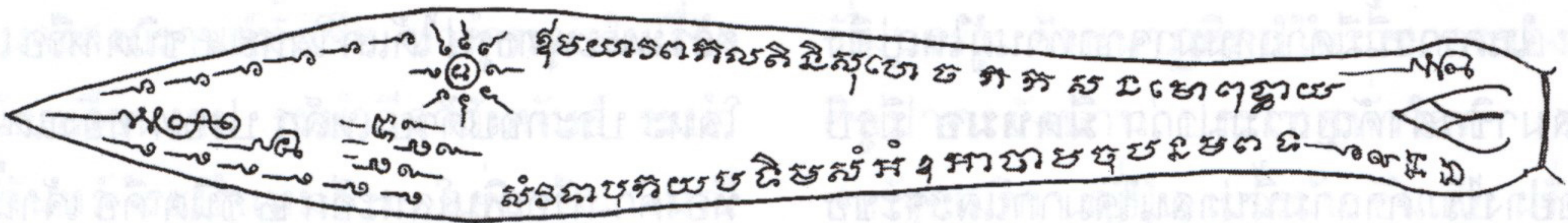
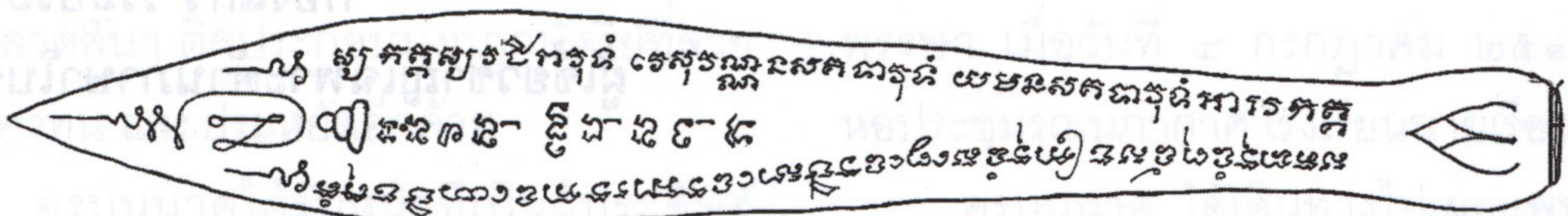
โลหะที่นิยมนำมาตีมิดหมอจะคัดเลือกโลหะพิเศษที่มีอาถรรพณ์อยู่แล้ว ตามความเชื่อว่าจะเสริมส่งให้บังเกิดความศักดิ์สิทธิ์มากยิ่งขึ้น เช่น ใช้เหล็กจากยอดเจดีย์หัก เหล็กตะปุดอกโลงศพ เหล็กสันมีดหัก เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นโลหะชั้นหนึ่ง แต่ถ้าหาได้ไม่มากพอก็จะนำมาใช้เป็นส่วนผสม กับยังมีโลหะที่นิยมใช้อีกอย่างหนึ่งคือ โลหะผสมตามตำรา

สร้างพระพุทธรูป ได้แก่ โลหะ ๕ ชนิด หรือ เบญจโลหะ ประกอบด้วย เหล็ก พรอท ทองแดง เงิน ทองคำ หรือเพิ่มโลหะอีก ๒ ชนิด คือ เจ้าน้ำเงิน (ตะกั่วอม) และสังกะสี รวมเป็น ๗ ชนิดเรียกว่า สัตโลหะ หรือเพิ่มโลหะอีก ๒ ชนิด คือ ชิน และ บริสุทธี (พลวง) รวม ๙ ชนิดเรียกว่า นวโลหะ

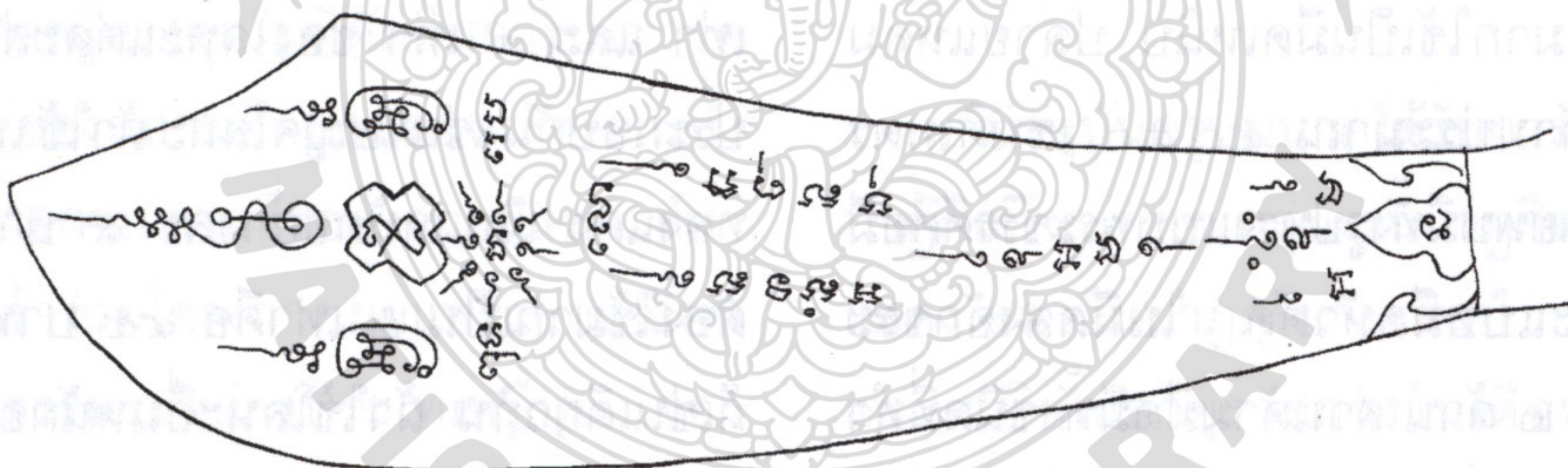
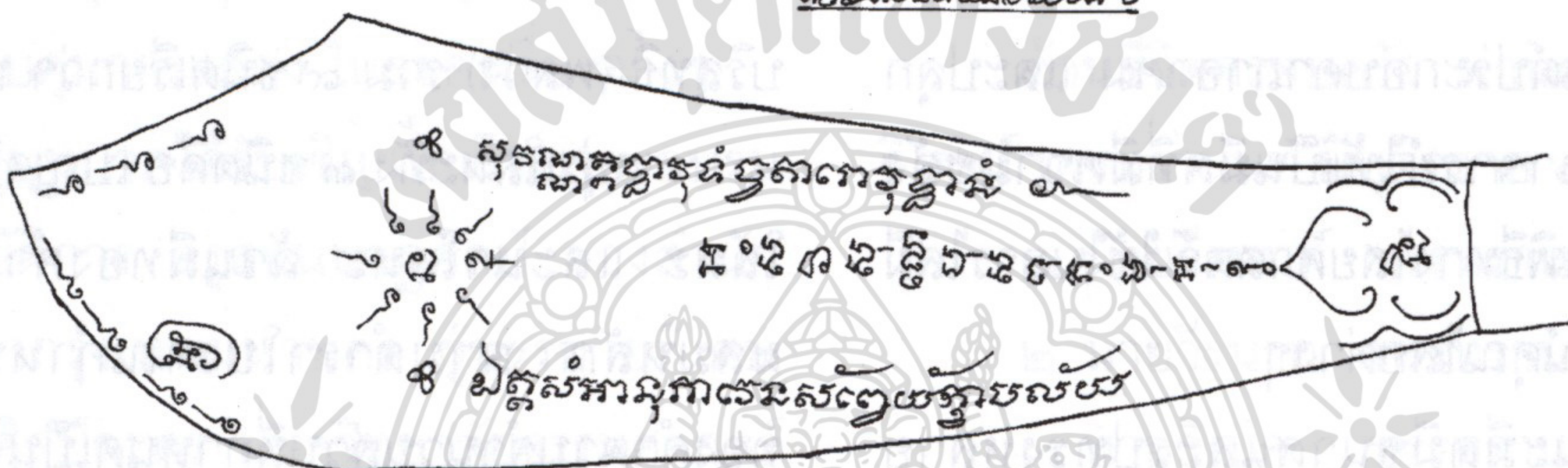
กลุ่มโลหะทั้ง ๓ ชนิดคือ เบญจโลหะ สัตโลหะ และนวโลหะ ล้วนมีทองคำเป็นส่วนผสมหลัก ตามตำราโบราณกำหนดให้ใช้ทองคำตามจำนวนส่วนที่กำหนดเป็น ๕ เท่า ๗ เท่า และ ๙ เท่า ของโลหะแต่ละส่วนที่นำมาประกอบกัน เช่น เบญจโลหะ ถ้าใช้ เหล็ก พรอท ทองแดง เงิน หนักอย่างละ ๙ บาท ทองคำ ต้องใช้มากเป็น ๕ เท่าคือ ๔๕ บาท สัตโลหะ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าใช้โลหะอื่นหนักอย่างละ ๕ บาท ทองคำต้องใช้ ๗ เท่า คือหนัก ๓๕ บาท และนวโลหะก็ทำนองเดียวกันถ้าใช้โลหะอื่นหนักอย่างละ ๗ บาท ทองคำต้องใช้มากกว่า ๙ เท่า คือ ๖๓ บาท

ปัจจุบันโลหะพิเศษตามตำราโบราณหายากมากจึงเปลี่ยนมาใช้เหล็กกล้าทำก็มี เช่น มิดหมอของหลวงพ่อดิม หรือ หลวงพ่อกัน จันทวนครสวรรค์ เป็นต้น และเพื่อให้เกิดความเข้าใจในรูปทรงของมิดหมอโบราณมากขึ้น จึงยกตัวอย่างมาให้ดู ๒ แบบ ดังต่อไปนี้

តំណាងរូបសម្គាល់ទី ១

តំណាងរូបសម្គាល់ទី ២

តំណាងរូបសម្គាល់ទី ៣

